

postmodernizem posebna doba, ki tako rekoč šele prihaja (ne gre tu morda za nekakšen potlačen eshatologizem?), in temeljiteje preveriti nasprotno variante.

Alenka Koron

REČNIK KNJIŽEVNIH TERMINA

Nolit, Beograd 1985

Rečnik književnih termina (RKT), ki je kot znanstveni projekt nastajal v Institutu za književnost i umetnost v Beogradu, je pripravilo 96 sodelavcev iz več jugoslovanskih univerzitetnih središč, predvsem iz Beograda, Zagreba in Sarajeva. Potem ko je bil že pred dvajsetimi leti sestavljen geslovnik, je delo organiziralo več različnih urednikov, dokončal pa ga je trinajstčlanski uredniški odbor, ki ga je vodil Dragiša Živković.

Na skoraj 900 straneh ima RKT okoli 2500 gesel, katerih obseg je odvisen od vsebinske in problemske razsežnosti obravnavanih pojmov. Razpon med dolžino gesel je precejšen, saj seže od kratkih s komaj nekaj vrsticami do dolgih s petsto vrsticami. Med najbolj izčrpnimi obdelavami, ki so dolge od 300 do 500 vrstic, so pomembna literarnozgodovinska obdobja (npr. antika, renesansa, romantizam) in nekateri temeljni pojmi literarne teorije (npr. tekst, pesnički jezik, književni rodovi i vrste, tragedija). Med večjimi gesli z okoli 200 vrsticami najdemo npr. pojme estetika, dramska književnost, savremena književnost, medtem ko obsega precej gesel okoli 100 vrstic (npr. jednostavne forme, pevač). V vrsto manjših gesel, ki imajo komaj po nekaj vrstic, sodijo predvsem razni pojmi s področja stilistike, verzifikacije, genologije ipd.

V knjigi, ki je natisnjena v latinici, so pojmi zapisani neenotno: ponekod samo v originalnih jezikih (npr. chansons de geste, livres d'heures), drugod samo fonetično (anžambman, kopirajt), vmes so tudi gesla v originalnem zapisu (npr. Weltschmerz), na katera pa opozarjajo s kazalko ustrezni fonetični zapisi (veltsšmerc).

Tako kot za druge besednjake je tudi za RKT značilno, da gesla prepreda gosta mreža kazalk, ki usmerjajo bralca k drugim geslom, bodisi nadrejenim ali podrejenim, ali pa k tistim geslom, ki so z njimi kako drugače povezana. Uporabnost RKT bi bila večja, če bi ob sistemu kazalk obstajalo vsaj še stvarno kazalo, saj bi takšen pripomoček močno skrajšal pot do zelene informacije.

Ob geslih je večinoma navedena relevantna strokovna literatura. Število navedenih del je običajno sicer v skladu z obsegom in pomenom obravnavanega pojma, naletimo pa tudi na takšna gesla, kjer sta oba dela – geselski v ožjem pomenu in bibliografija – po obsegu skorajda izenačena (npr. dionizijski, krmčija). Literatura je praviloma naštetá po kronološkem zaporedju, bodisi da gre najprvo za tuja dela, nato za jugoslovanska, ali pa mešano. V bibliografiji prednjačijo seveda samostojne publikacije, še kar pogosto pa so navedene tudi posamezne znanstvene razprave v periodiki in zbornikih.

Pojmi, ki jih obravnava RKT, so vezani predvsem na evropske literature, precejšen delež pa imajo tudi zunajevropske literature. Kot vsa podobna dela tega obsega tudi RKT ne more izpolnjevati prav vseh želja, saj bralec včasih pogreša kak termin (npr.: antijunak, novi novi roman, postmodernizem, samizdat) ali pa si želi, da bi bil pojem obravnavan obširneje. Ne glede na to je jugoslovanska literarna veda s tem strokov-

nim besednjakom dobila eno svojih temeljnih del, kajti ob poglobitvi, spoznavni vlogi te publikacije ne kaže prezreti njenega prizadevanja za ustalitev literarnoznanstvene terminologije.

Milena Blažič*

REČNIK KNJIŽEVNIH TERMINA IN PRIMERJALNA KNJIŽEVNOST

Uporabnosti strokovnega slovarja običajno ne presojamo toliko po številu obravnavanih pojmov kot po tem, ali so informacije, ki jih iščemo, stvarne, natančne in zanesljive. Zato je seveda želeli, da tem zahtevam ustrezajo ne samo gesla, ki so abecedno razvrščena, ampak tudi vsa strokovna pomagala. V *Rečniku književnih termina* (RKT) pa je prav ta aparat razmeroma skromen, saj ga sestavljajo samo bibliografije, ki so priključene posameznim geslom, in pa kazalke. Ker obsega RKT veliko število gesel, hkrati pa ne premore nobenega kazala, ne imenskega ne stvarnega, je seveda nujno, da v njem utripa močno razvejan sistem kazalk, katerega poglobljena naloga je, da načrtno povezuje gesla oziroma pojme v smiselne celote.

Takšna celota je kajpada tudi primerjalna književnost, zato nas zanima, kako so v RKT obravnavani pojmi s področja te posebne discipline literarne vede, pri čemer bomo upoštevali vse tri sestavine slovarja – gesla, bibliografije, zlasti pa soodvisno delovanje kazalk.

Po našem prepričanju bi moral biti sestavek *nauka o književnosti* tisto žariščno orientacijsko geslo RKT, kjer bi se bilo mogoče po-

učiti o razvejanem omrežju bistvenih vprašanj literarne vede, h kateri sodi prav gotovo tudi primerjalna književnost. Vendar njegov avtor Zdenko Škreb govori samo o treh delih oz. oblikah literarne vede – teoriji književnosti, književni kritiki in zgodovini književnosti. Niti z besedico pa ne omenja primerjalne literarne vede, kaj šele da bi nas s kazalko opozoril na ustrezno geslo o naši stroki. To napotilo prejmemo šele v dolgem, petnajst stolpcev obsegajočem geslu *istorija književnosti*, kjer Dušan Puhalo v skopih besedah pove nekaj tudi o primerjalni književnosti. Označi jo sicer kot posebno disciplino literarne zgodovine, v isti sapi pa ugotavlja, da se v primerjalni književnosti literarna teorija prepleta z literarno zgodovino in da jo bo njen nadaljnji razvoj verjetno še bolj približal literarnoteoretičnemu področju. Že po tej opredelitvi ne more biti dvoma, da bi bilo primernejše, če bi se primerjalna književnost znašla v Škrebovem sestavku *nauka o književnosti*, kjer smo jo konec koncev tudi upravičeno pričakovali.

Puhalovo napotilo h geslu *uporedna književnost* bi nas moralo naposled pripeljati do cilja, se pravi do tistega sestavka, ki se edini posebej ukvarja s primerjalno književnostjo. Na srbskohrvatskem jezikovnem področju pa so poleg navedenega termina v rabi vsaj še trije izrazi, komparativna književnost, komparatistika in poredbena književnost, in nemalo smo presenečeni, ko odkrijemo, da je primerjalni književnosti posvečeno še eno geslo, ki pa se tokrat imenuje *komparativna književnost*. Se pravi, da je ta disciplina obravnavana kar dvakrat, saj izpod peres dveh avtorjev obstajata dve gesli, ki se razlikujeta ne samo po naslovu, ampak tudi po obsegu; vrhu tega med sabo nista niti povezani, kaj šele uskla-

* Članek je predelalo uredništvo.